

Beruselse

For unge mennesker er rusoplevelser en del af vejen mod at blive voksen: Sårbare og livfulde eksistenser søger plads og genkendelse i en verden skabt af andre.

AF SEBASTIEN TUTENGES

Rusen er som et mørkt og uudgrundeligt dyb. 'Kom til mig, og I vil få indsigt, spænding og beskyttelse', lyder det lokkende fra mørket.

Livet igennem lærer vi, at rusen er af det onde. Vi bliver fortalt, at man skal holde sig på lang afstand fra rusen, hvis ikke man vil ende som et ynkeligt og viljeløst vrøg. Rus er kun for tabere, siges det. Den er forbeholdt de svage, der ikke tør se den rigtige virkelighed i øjnene. Omkring rus-afgrunden er der rejst en hel skov af skilte. 'Hash hæmmer indlæringsvevnen', 'Ecstasy dræber', 'Sundhedsstyrelsen anbefaler, at kvinder højest drikker 14 genstande om ugen', står der bøjet i kunstfærdige og mangeartede neonbogstaver. Ingen kan være i tvivl: Rus er farligt. Men skiltene blænder. Vælger man at forlade de normales verden og gå imod dybet, må man nærme sig med missende øjne. Kun én vej ses tydeligt i skilteskovens skær, og det er paradoksalt nok den vej, skiltene advarer imod.

I det følgende vil jeg berette om nog-

le af de ubelyste veje, der fører mod rusen. Jeg går ikke ad ubetrådte stier. Men jeg går ad veje, der alt for sjældent bliver omtalt og udforsket i rusmiddel-litteraturen. Sagt mere præcist vil jeg undersøge, hvordan unge mennesker i alderen 16-24 år beruses ved hjælp af fællesskab, musik og kropsbevægelser, når de fester

Omdrejningspunktet for min undersøgelse er byfesten i Ringsted, år 2002. Jeg vil beskrive de unges adfærd under festlighederne og forsøge at vise, at beruselse handler om meget mere end rusmidler.

Koncerten

Jeg ankommer til Ringsted kl. 22:45, og byen er allerede grebet af feststemning. Det flyder med flasker i de ellers så velholdte gader. Folk hilser muntert til højre og venstre, både på dem de kender og ikke kender. Der lyder musik og larm fra alle kanter. Nattens store fest foregår i en park midt i byen. Her er der opstillet en række telte, hvor der sælges øl og andet godt. De gamle sidder bænket omkring borde, mens de unge cirkulerer omkring.

En menneskeflok er stimlet sammen

foran en scene i byfestens største telt. 'DJ Alligator kommer snart', annoncerer en mand oppe fra scenen. Han prøver ihærdigt at få folk til at hoppe i takt, men synes ikke at være helt tilfreds med resultatet. 'I ligner en sæk kartofler', råber han. Så træder DJ Alligator ind på scenen, og der kommer liv i publikum. Bassen pumper tungt. Den arabiske 'Amok Guru' løfter armene over hovedet og klapper. Publikum klapper med. Musikken vælter ud af højtalerne og rammer kroppen, så man nærmest mister pusten. To kvinder springer ind på scenen og danser energisk. De anviser med deres kroppe, hvordan publikum skal bevæge sig: hurtigere, vildere, voldsommere. Sangteksterne indeholder også opfordringer til kropslighed og bevægelse. 'Get physical' – 'Stomp with me', byder DJ Alligator med sin dybe stemme. Senere synger han: 'I like to move it, move it - I like to move it, move it - you like to move it'. Det er svært ikke at blive revet med. De høje diskantlyde sanses med ørerne, mens den monotone bas først og fremmest rammer mellemgulvet. Musikken får gradvis publikum til at bevæge sig i takt. 'Kom nu', råber dansekvinderne. Intensiteten stiger og når sit klimaks mod koncertens slutning, hvor der lyder et enormt brag. En gigantisk bordbombe er eksploderet

på scenen. Dansekvinde kaster efterfølgende håndfulde af plastikfløjter ud til publikum, og et sandt lydinferno rejser sig. Det hyler for ørene. DJ Alligator råber triumferende noget i retning af: 'Leve Tinnitus'.

DJ Alligator og hans hold kan deres kram. På blot et par timer har de fået publikum til at syde. De har benyttet sig af en beruselsesteknik, der er blevet anvendt i shamanistiske traditioner i umindelige tider – den gentagende, accelererende og meget høje musik forenet med monotone kropsbevægelser. Effekterne af denne type musik og bevægelse kan være kraftige; især hvis man er villig til at lade sig rive med. Rytmen monotone pumpen skaber en konstant spænding i kroppen, der kun udløses i de korte øjeblikke, hvor musikken når et klimaks. Kroppen fyldes med en rastløs energi, der kræver et fysisk udtryk i form af bevægelse, dans, råb eller pift. Sanserne bombarderes med indtryk, og kroppens vanlige måde at fortolke virkeligheden på bliver destabiliseret. Man bringes ud af fatning og kan – alene ved hjælp af musikken og dansen – nå tilstande af rus.

Diskoteket

Klokken har kun lige passeret midnat, og festen fortsætter. Den ældre generation holder sig primært til teltene, mens mange af de unge bevæger sig videre mod byens eneste diskotek, 'Crazy Daisy'. Køen udenfor er lang. Folk aser og masser, råber og synger, og en nyankommen gruppe piger ser deres snit til at snige sig op forrest i mængden. De høflige former er for længst lullet i søvn, og en legende, rebelsk socialitet folder sig ud.

Indenfor indhyles man straks i et massivt klangtæppe. Igen er bassen prioriteret højt. DJ'en på første sal får musiknumrene til at lappe over, så man vedvarende paces til bevægelse. Bartenderne gør også deres til at løfte stemningen. De jonglerer med flasker, råber 'SKÅL' og har et stroposkoplys kørende inde bag baren. Dansegulvet er allerede ved at være fyldt. De dansende bevæger sig tæt op af hinanden. Selv mændene rører hinanden indbyrdes. Der uddeles

skulderklap, knus og kærtegn. Afstanden mellem enkeltindivider udviskes, og der åbnes op for oplevelser af samhørighed og fylde. På dansegulvet er det en fordel at rette fokus udad, mod kollektivet. Er man for selvobserverende, bliver man nemt akavet og går i stå. Det handler om at fortabe sig i den dansende masse, blive fri fra dagligdagens bevægelsesmønstre og afprøve nye væremåder. Selve dansen kan betragtes som en kompleks interaktionsform, hvor musikalske lyde oversættes til kropsbevægelser. Alle udtrykker sig på samme tid og i forhold til de samme toner.

Resultatet er en menneskeflok, der bevæger sig som én samlet organisme. Det rationelle, beherskede og selvcentrerede 'jeg' – der siges at være selve fundamentet for den vestlige civilisation –

har vejet pladsen for et larmende, kollektivt 'vi'.

Mange på dansegulvet eksperimenterer med uvante og dog genkendelige bevægelsesmønstre. Den 18-årige Ali lader til at efterligne en hårdkogt Gangsta rapper. Han bevæger sig med arme ud fra kroppen – klar til kamp – og skuler legende rundt i lokalet. Madonna's 'vogue'-bevægelser tages ofte i brug af kvinder, og man ser tit mænd, der danser med løse håndled og vuggende hofter. Denne kropslige mimesis er en måde at indleve sig i andres menneskers

verden. Det er en teknik, der kan medvirke til, at de dansende vrister sig løs fra deres normale, daglige selv og får et nyt perspektiv på virkeligheden. Når mænd bevæger sig som kvinder, er det muligt, at de får et glimt af, hvordan det føles at bevæge sig i en kvindekrop. Dansen er således med til at bringe os på afstand af vores normale rolle, og den tillader os at udforske ufamilære identiteter og væremåder. Ali står blandt sine venner på dansegulvet og kravler pludselig op på en gesims, hvor han danser frækt. Diskotekspersonalet piller ham ikke ned, for Ali er ædru nok til ikke at falde, og desuden hjælper han til med at løfte stemningen. Diskoteker er intensitetsmaskiner, der drives af folks vilje til at give slip på dagligdagens moralkodeks og væremåder.

Ali forklarer mig nogle måneder senere i et interview, at det er altafgørende, at der er mange mennesker, når man vil feste igennem. Ingen mennesker, ingen rus. 'Man skal være mange om at gå amok. Man skal have de andres opmærksomhed. Og tænk: "Nu skal jeg gøre det fedt for de andre", ikke. Man kan ikke skabe amokstemningen alene. Hvem skal bakke dig op [hvis du er alene]?' Ali's ord viser, at beruselse er et kollektivt foretagende. De unge beruser sig i forening, og de bruger hinanden til at skabe stemning. Sociologiens fader

SEBASTIAN TUTENGES
ANTROPOLOGISTUDERENDE VED
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Emile Durkheim mente, at selve det at være samlet i en stor menneskemængde kan virke berusende⁽¹⁾. Han betragtede altså samvær som en selvstændig beruselsesteknik. Jeg vil nu mene, at samvær – blandt Danmarks unge – snarere fungerer som en slags nødvendig kontekst eller forudsætning for rusen. Musik og kropsbevægelser derimod kan betragtes som to grundlæggende beruselsesteknikker, der uden yderligere virkemidler kan føre til rustilstande.

Trangen til rus

Klokken har sneget sig forbi 5:00, og festen lakker mod sin ende. De resterende mennesker på Crazy Daisy er tydeligt berusede af mere end blot fællesskab, musik og bevægelse. De helt unge har forladt den synkende skude, og nu er der en overvægt af folk omkring de 30 år. To gutter er ved at tage en meget omhyggelig afsked. De stirrer hinanden dybt i øjnene med blikke, der ikke røber megen tankevirksomhed. Det er ikke længere refleksion, der styrer begivenhedernes gang, men følelser og indlærte reflekser. Så kommer der en ordentlig bjørnekrammer og skulderklap. Der går adskillige minutter, før de giver slip på hinanden og staver hver for sig.

Under Ringsteds årlige byfest udviser de festende en umiskendelig trang til at nå tilstande af rus. De festende higer efter at overskride dagligdagens rammer, vriste sig fri fra deres normale identitet, udforske nye domæner af virkeligheden, forstyrre den etablerede orden og eksperimentere med nye væremåder. I overensstemmelse med Andrew Weil finder jeg god grund til at betragte denne trang til rus som en grundlæggende drift på linje med sult og seksuel lyst⁽²⁾. Det er en drift, der skal tilfredsstilles – på den ene eller den anden måde.

Der er ingen tvivl om, at unge i Danmark primært tilfredsstiller deres trang til rus ved hjælp af rusmidler. Rusmidler er og bliver den foretrukne beruselsesteknik i Danmark. At rusmidlerne spiller så central en rolle blandt unge skyldes ikke blot, at rusmidler i kraft af deres biokemiske sammensætning udgør en forholdsvis nem og hurtig måde at

opnå rus; det hænger også sammen med, at vi lever i et samfund, hvor rusmidler skænkes uhyre stor opmærksomhed. I forebyggelsens navn bombarderes skolelever med advarsler mod rusmidler; forældre introducerer ofte deres børn til alkohol i en ganske tidlig alder; medierne messer utrætteligt om ungdommens destruktive omgang med rusmidler; politikere kalder igen og igen til kamp mod rusmidlerne; diskoteker og barer søger at tiltrække unge kunder og søger med udspekulerede salgsteknikker at øge deres alkoholforbrug; bryggerier og narkohandlere fører aggressiv reklame for deres vareudbud; forskere fokuserer ofte ensidigt på rusmidler og skænker liden opmærksomhed til alternative beruselsesteknikker og så videre. Rusmidlerne er alle vegne, og alternative beruselsesteknikker får – ikke overraskende – en mere perifer status i de unges verden.

Kampen mod rusmidler har været temmelig intensiv i de seneste 30 år, og i selv samme tidsrum er brugen af rusmidler blandt unge steget markant. Er det ikke på tide at afprøve nye strategier? Hvad med at prøve at acceptere, kultivere og bruge de unges trang til rus? Et element i en sådan strategi kunne være at holde lidt igen med rusmiddelbekæmpelsen og i stedet bruge flere ressourcer på at lære de unge at beruse sig – for eksempel ved hjælp af musik og kropsbevægelse. De unge benytter sig allerede af disse beruselsesteknikker, når de fester, men teknikkerne kan uden tvivl perfektioneres yderligere. Vi ved fra studiet af fremmede samfund, at mennesket er i stand til at opnå spektakulære rustilstande alene ved hjælp af samvær, musik og kropsbevægelser. Unge i Danmark kan selvfølgelig lære at gå ad samme vej. Med lidt træning vil de blive bedre til at nå frem til rusen i god behold og uden nødvendigvis at bruge rusmidler.

LITTERATUR

- 1 Durkheim, E.: *The Elementary Forms of Religious Life*. Oxford University Press, Oxford. 2001 (1912).
- 2 Weil, A.: *The Natural Mind: An Investigation of Drugs and the Higher Consciousness*. Houghton Mifflin Company, Boston. 1998 (1972).

BESVIMELSESLÆG

For et års tid siden kunne man i de danske dagblade læse om en flok unge fra Skanderborg, der udførte en såkaldt 'besvimelsesleg'. Legen går i al sin enkelhed ud på, at man lægger et kraftigt tryk mod brystkassen og/eller halspulsåren og herved fremprovokerer besvimelse. I Skanderborg endte legen med, at en 15-årig dreng væltede omkuld og fik kraniebrud. I Frankrig har den lignende 'tørklæde-leg' krævet dødsfald. Der er blevet skrevet en del om denne type leg. Bl.a. er det blevet fremført, at legen er en udforskning af døden, at legen er en måde at få opmærksomhed fra voksenverden, og at nutidens unge simpelthen nyder at udsætte sig selv for risiko. Et fjerde og helt åbenlyst aspekt ved legen er, at den kan inducere rus. Når hjernen får tilført for lidt blod under kvælning, kan der opstå en meget kraftig bevidsthedsændring, der hurtigt går over i besvimelsens bevidsthedsstab. Besvimelses-legen eksemplificerer, at unge nærer en stor trang til rus; at unge har det med at udforske forskellige og spidsfindige beruselsesteknikker; og at der er mere eller mindre fornuftige måder til at opnå rus.

RINGSTEDPROJEKTET

Ringstedprojektet er en undersøgelse af sammenhængen mellem unges livsstil og deres forbrug af rusmidler. Målgruppen for undersøgelsen er unge mellem 11 og 24 år, som bor i Ringsted Kommune. Undersøgelsen foregår v.h.a. spørgeskemaundersøgelser, interviews, analyser af foreliggende statistik og dokumenter, tilstedeværelse og observation i gademiljøet og festmiljøerne m.v. Projektet blev startet i 2001, og den endelige af-rapportering forventes i 2005.

På www.ringstedprojektet.dk kan man læse mere om projektet.

Sebastian Tutenges har som studentermedarbejder på Ringstedprojektet haft til særlig opgave at observere Ringsteds nateliv, samt at interviewe en del af de unge, som færdes der. I forbindelse med projektarbejdet har forfatteren indhentet data til brug for sit speciale: 'The Accursed Share of Nightlife – A Study of Intoxication', som netop er indleveret på Institut for Antropologi, Københavns Universitet.